

TEUVA PAPPILANKANGAS

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Ville Luho 1962

gät. 9/5-62

Teuva, Pappilankangas

Kaivaus 18.6. - 27.6. 1962.

V. Luho

Muinaistieteellisen toimikunnan saatua tietää, että Teuvan Pappilanmäeltä eli -kankaalta oli hiekkaa ajettaessa ilmaantunut näkyville punaista maata, mahdollisesti punamulta. Hauta, päätti esihistoriallinen osasto ottaa kyseisen kohdan tutkimisen kesän 1962 kenttätööhjelmaan, ja määräsi allekirjoittaneen tutkimuksia johtamaan. Tehtävän suoritin ajalla 18.6.- 27.6. 1962 apulaisenani hum.kand. Rostislaw Holthoer.

Pappilankangas on entuudestaan tunnettu kivikautisista löydöistä. Äyräpää on siellä käynyt (Aarne Europaeus, Tutkimuksia Teuvalla Pettumäen, Korttesviidan, Pappilankankaan ym. kivikautisilla asuinpaikoilla sekä Sama, Vaakituksia Teuvan Luhtalan kivikautisella asuinpaikka-alueella. - Kertomukset vuosilta 1919 ja 1924 KM:n top.ark:ssa) ja allekirjoittanut on siellä suorittanut pienen kaivauksen (V. Luho, Kertomus Teuvan Pappilankankaan kivikautisen asuinpaikan kaivauksesta 7.6.- 13.6. 1953, KM:n top.ark:ssa). Alueen sijaintiin ja korkeuteen nähden viittaan yllä mainittuihin kertomuksiin.

Kaivauskohde sijaitsee maanviljelijä Urho Peuran maalla, saman talon maalla, missä v. 1953 suoritin kaivauksen, silloisesta tutkimuspaikasta n. 100-200 m luoteeseen liki Teuvan seurakunnan omistamaa osuutta Pappilankankaasta eli

-mäestä. Paikalla on iso hiekkakuoppa ja sen koillisreunalla on koko kuopan pituudelta, siis myös seurakunnan omistamalla puolella, näkyvissä kivikautista kulttuurikerrosta. Sen sijaan kuopan vastakkainen seinämä 1. reuna, on vailla noita merkkejä. Se sijaitsee-kin korkeammalla kuin koillisreuna. Kaivausalue määräytyi luonnostaan kuopan koillisreunan ja kankaaseen rajoittuvan peltolakeuden väliselle kapealle kannakselle (liite XIV:1-2). Kvartsi-iskennäisiä on näkyvissä vielä pellon yläreunassa, jotenka kivikaudella asuttu ala on ulottunut jonkin matkaa pellolle. Tutkitun alueen suuruus oli n. 70 m² (liite I). Rinne vietti loivasti itään ja koilliseen.

Paikalla kasvoi nuorta mäntyä, koivua ja pihlajaa; aluskasvullisuus: kanervaa, puolukkaa, sammalta, jäkälää ja hiukan mustikkaa (liite XIV:1-5). Kerrosjärjestys oli kuopan reunalla seuraavanlainen (liiteII): humus 4-14 cm, keskimäärin n. 5-6 cm; huuhtoutunut kerros 4-18 cm, keskimäärin n. 10 cm; punertavanruskea, laikullinen hiekka (kulttuurikerros) n. 40-70 cm, missä tummia hiili-noki-läiskiä, punaiseksi palaneita hiekkaloja ja siellä täällä mukulakiviä, paikoin runsaanlaisestikin ja pieniä punamullan värjäämiä hiekkalaikkuja; alinna oli hieno keltainen hiekka, enimmäkseen kivetön, mutta toisin paikoin karkearak^ekinen ja kivinen. Pohjavesi oli lähellä, vain runsaan metrin syvyydessä maanpinnasta (liite XIV:1, 4, 5). Paikka on tunnettu hyvistä lähteistään.

Hiili-, noki-, likamaalaikkuja paljastui useita (liite I) laajimmat hiekkakuopan reunalla ruuduissa VII-IV:1 (n. 6 m pitkä) ja ruudussa III-II:2-3 (liite I). Niistä edellinen saattaa olla asuntokuopan jäännös - siitä on iso osa tuhoutunut hiekanotossa; se oli paikoin 80 cm syvä (liite I) luode-kaakkosuuntainen, muodoltaan suorakaidetta lähenevä. Sen pohjaosassa oli siellä täällä kiviä, ruudussa VII:1 runsaanlaisesti (liite II). Jälkimmäinen mainituista laikuista oli muodoltaan epämääräinen. Se paljastui n. 30 cm:n syvyydestä ja oli n. 13-15 cm vahva (liite I), kivetön; ehkä nuotion sija.

Punamullan värjäämiä hiekkalaikkuja paljastui toista kymmentä. Ne keskittyivät länsi-itäsuunnassa ruutuihin V-III:1-4 (liite I). Niistä oli enin osa muodoltaan pyöreähköjä ja joissain niistä oli punamullan päällä tai yläosassa kiviä (liitteet I, III, V, VI, VII, IX, X). Ruuduista III-IV:3-4 paljastunut punamultaläiskä ilmaantui näkyville n. 20 cm syvältä ja oli vain n. 2 cm vahva (liite I). Sen alta, n. 7 cm vahvan hiekkakerroksen erottamana paljastui toinen "punamultaläiskä", pyöreähkö, jonka yläosassa oli kiviä (liite III) ja eteläreunalla kapea nokialue; punamullan värjäämän hiekan paksuus oli siinä 7-15 cm. - Ruudusta III:3 paljastunut punamultalaikku oli n. 8 cm vahva ja se ilmaantui näkyville n. 25 cm syvältä. Sen länsireunalla oli kapea nokialue (liite I). - Ruudusta IV:2 paljastunut punamultaläiskä tuli näkyville hajanaisen kiveyksen alta n. 50 cm syvältä. Siinä ja sen ympärillä

oli kiviä. Läiskän vahvuus oli n. 9 cm. Siinä oli myös noki-hiilimaata (liite IX). Samassa ruudussa oli toinenkin, edellistä pienempi punamultaläiskä keskellä hiili-nokimaata (liite IX) sekä kolmas kivien ja noki-maan osittain ympäröimänä (liite X). - Ruudusta IV:1 paljastui n. 28 cm syvältä punamultaläiskä, jonka reunoilla oli kolme kiveä (liite V); punamullan värjäämän hiekan vahvuus oli siinä n. 60 cm (liite I). Saman ruudun länsikulmasta kuopan reunalta paljastui toinenkin, hajanainen punamultaläiskä keskeltä ^{Lika} ~~maata~~ ja harvan kiveyksen alta (liite VI) n. 65 cm syvältä ja oli vahvuudeltaan n. 5-15 cm (liite VII). - Ruuduista V:1-2 paljastui 3 pientä punamultatäplää (liite I); niistä yksi, ruudulta V:1 keksitty, ei ollut enää alkuperäisessä asemassaan, vaan isomman maalohkareen mukana kuopan reunalta alemmaksi sortunut (liite I); se oli hiekkakuopan reunan alarinteellä, kuten ilmenee vaakitusluvuistakin.

Irrallisia löydöksiä kertyi seuraavasti (15799):

saviastianpaloja	85 kpl	poikkiteräisiä nuolenkärkiä, kvartssia	1 kpl
savi-idolien?katkelmia	1 "	kvartsisesineiden katkelmia	2 "
palanutta savea	2 "	höylä-iskentäydinyhdistelmiä, kvartssia	1 "
hiottujen kivilajiesineiden kappaleita	2 "	iskukiviä, kvartssia	10 "
hiontakivien kappaleita	2 "	iskukivien kappaleita, kvartssia	14 "
kivilajisäleitä	1 "	säleytimiä, kvartssia	2 "
kivilaji-iskennäisiä	99 "	säleytimien katkelmia	6 "
kivilaakoja	1 "	säleydinlevyjä(?)	1 "
kvartsikaapimia	16 "	iskentäytimiä, kvartssia	1 "
kvartsikaapimien katkelmia	3 "	kvartsiuurtimia	1 "
kvartsiuurtimia	2 "	kvartsiuurtimia	1 "
kvartsitalttoja	3 "	kvartsisäleitä	3 "

kvartsisäleiden katkelmia	19	kpl
käyttöjälkisiä kvartseja	33	"
kvartsi-iskennäisiä	1359	"
kalannikamia	1	"
kalannikamien kappaleita	4	"
palaneita luunsiruja	524	"
punamultanokareita	1	"
punamullan värjäämää hiekkaa hiiltä		

Saviastiain paloista on enin osa ns. Jäkärnlän kera-
miikkaa, jokunen pala on nuorakeramiikkaa.

Kiinteistä "muinaisjäännöksistä" ovat mielenkiintoisim-
mat epäilemättä punamullan värjäämät läiskät, koska niitä
on todettu pitämään hautoina. Ei ole kuitenkaan varmaa,
että kaikki Pappilankankaalta paljastuneet punamultalaikut
olisivat hautoja tai liittyisivät hautausrituaaleihin. Ne
saattavat olla luontaisia. Edellä jo mainittiin, että
seutu on lähderikas. Lähteiden rautapitoisuus olisi tutkit-
tava. Paljastuneet punamultaläiskät saattavat näet merkitä
kuivuneita rautaokralähteitä; keltainen okra on hapettues-
saan muuttunut punaiseksi, kuten on ilmeisesti käynyt
Kiuruveden Tapanaholla, missä keltamullan päällä oli puna-
multaa (SM 1961 s. 31). Myös tulenpito ja metsäpalot
ovat saattaneet vaikuttaa keltamullan muuttumisen punaisek-
si. Kaivauskohdalla oli pohjavesi lähellä pintaa ja läis-
kät olivat hiekkarinteen alaosassa lähellä savimaata.
Usean punamultaläiskän reunalla tai ympärillä, joskus kes-
kellä läiskääkin oli hiili-nokimaata ja joidenkin päällä
tai ympärillä oli kiviä. Missä määrin paikalla on tietoi-

sesti polttamalla valmistettu punamultaa, jää tulevien tutkimusten selvitettäväksi. Merkille pantava on, että yhdestäkään läiskästä ei löytynyt hauta-antimia. Toisaalta tunnetaan ns. punamultahautoja, joista antimet puuttuvat. Pappilankankaan punamultaläiskien merkityksen selvittämiseksi olisi paikalla suoritettava lisätutkimuksia, varsinkin koska kyseessä on hiekanottopaikka. Hiekkakuopan alareuna on rauhoitettu.

Helsingissä 3 p:nä huhtikuuta 1963.

Ville Luho

Ville Luho

Teuva, Pappilankangas

Yleiskartta

Mittak 1:50

Piirt. R. Hoikka - 62

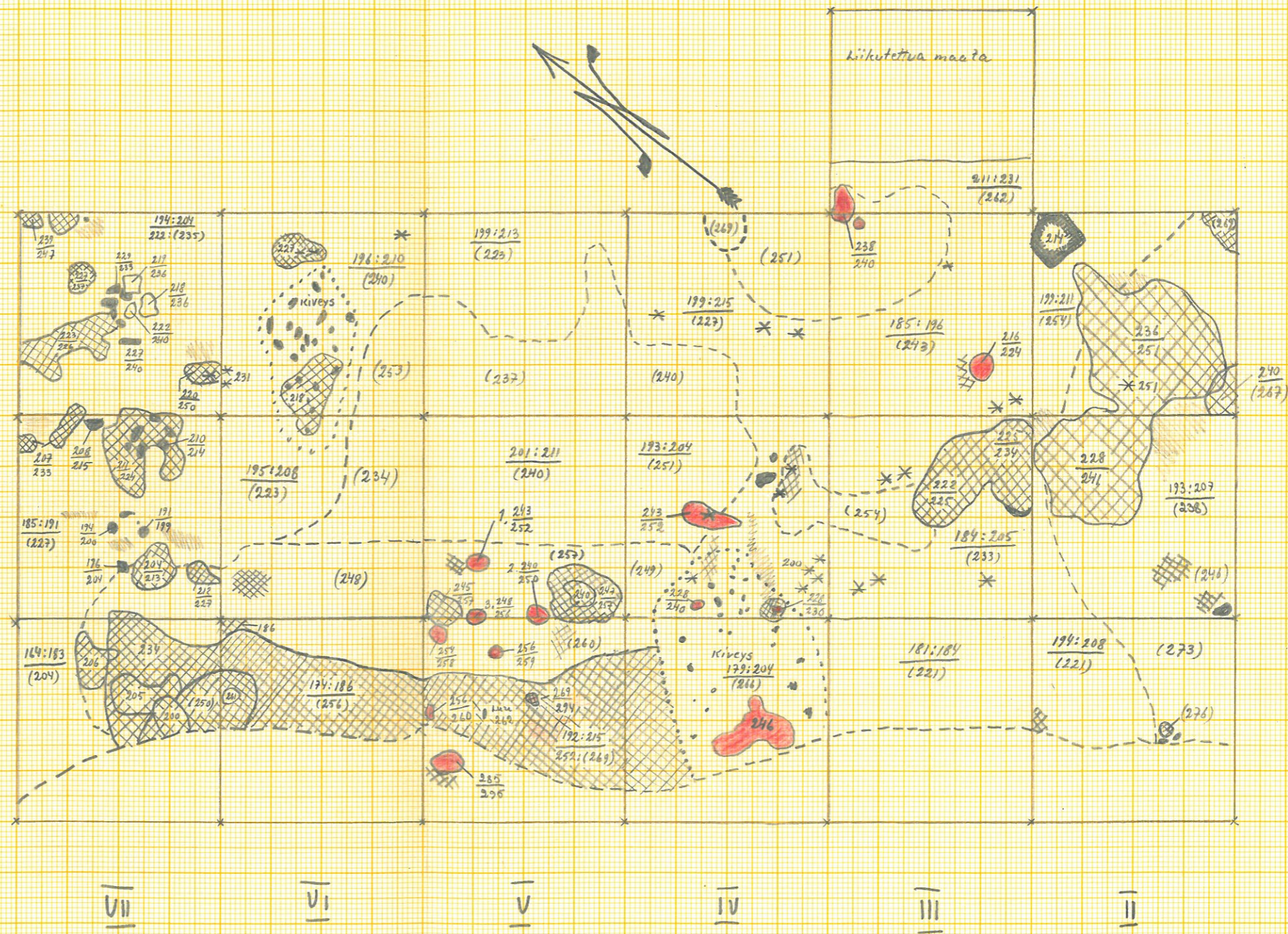
- ● kivi
- ▨ hieli, noki ja likamaa
- ▨ palomaa
- kuoppien rajat
- kiveyksien rajat
- punamuttoa
- * keramiikkaa

H.

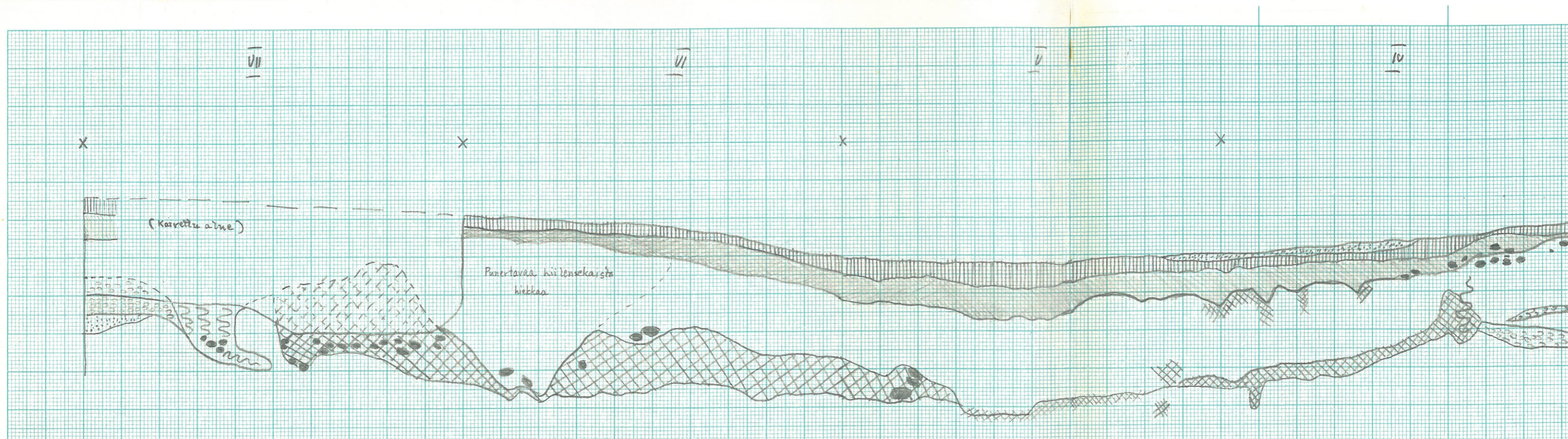
3.

2.

1.

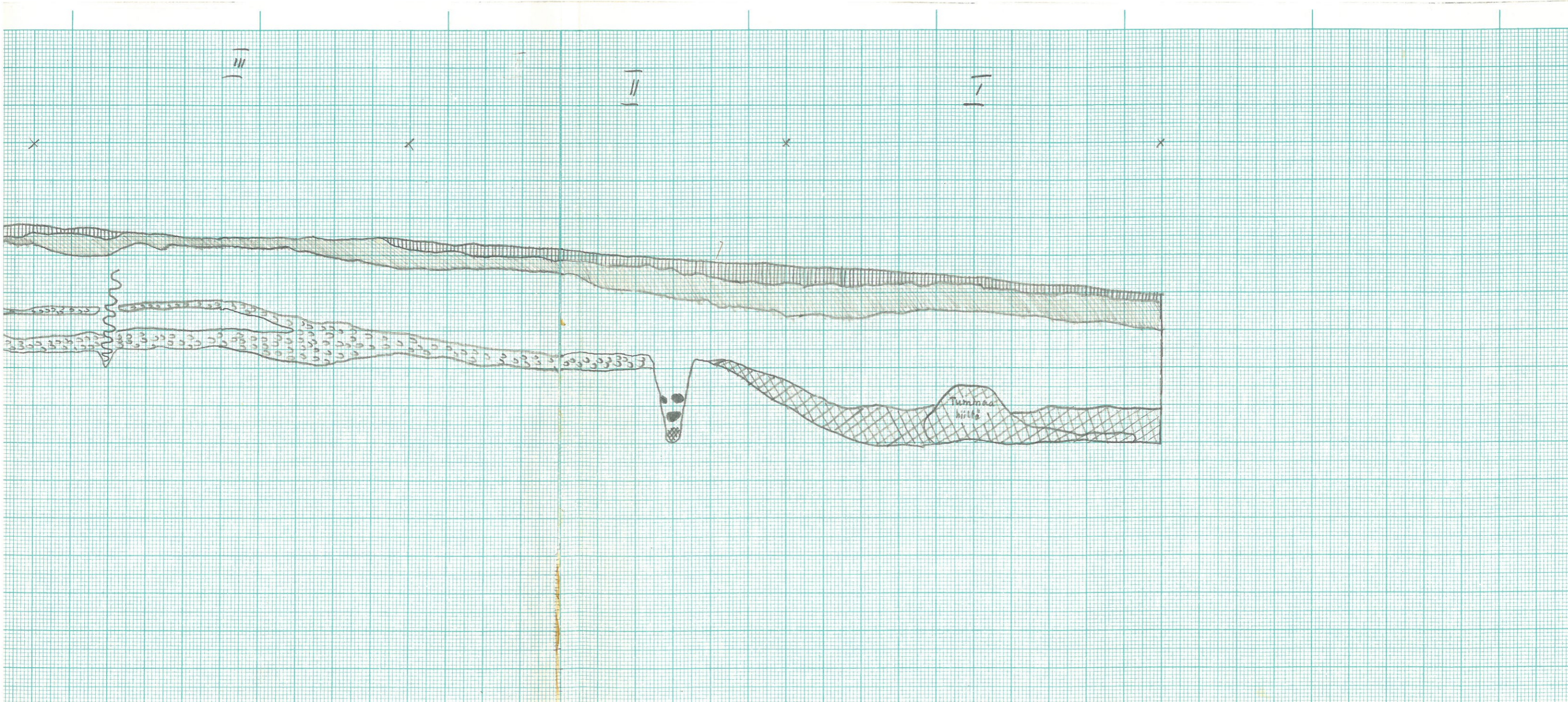

Lite I. - liittyy V. lukon kaivaukseen mukana v. 1962

Touva Pappilankangas
 Santavuoran reunaprofiili 1.
 mittak 1:20
 Piirtä R. Holtzhofer - 62

Selitykset			
	humus		kivi
	lyijyhiekka		kesäkoru
	kulttuurikerros		korkeaa hiekkaa
	soraa		
	nokimaata		
	keltoinen hiekka		

IV

III

A. 4. (210x297 mm.)

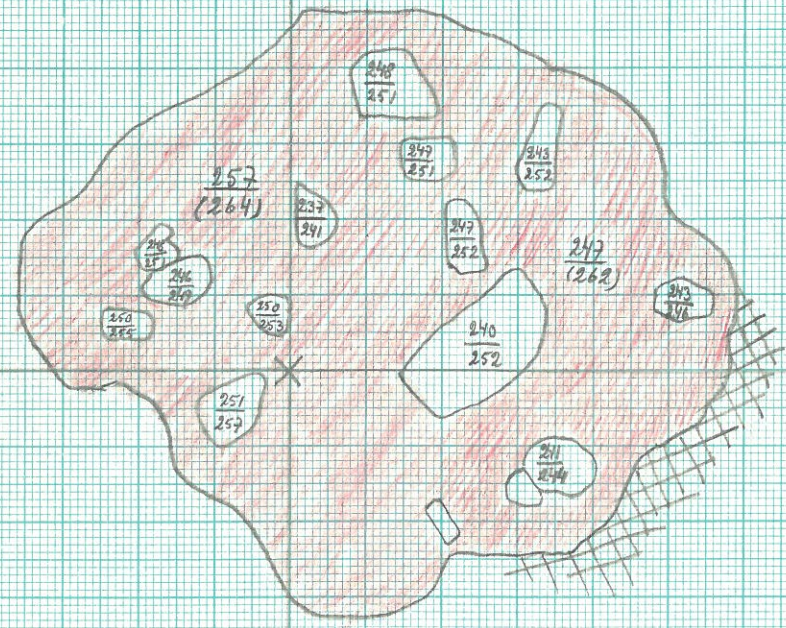
4.

3.

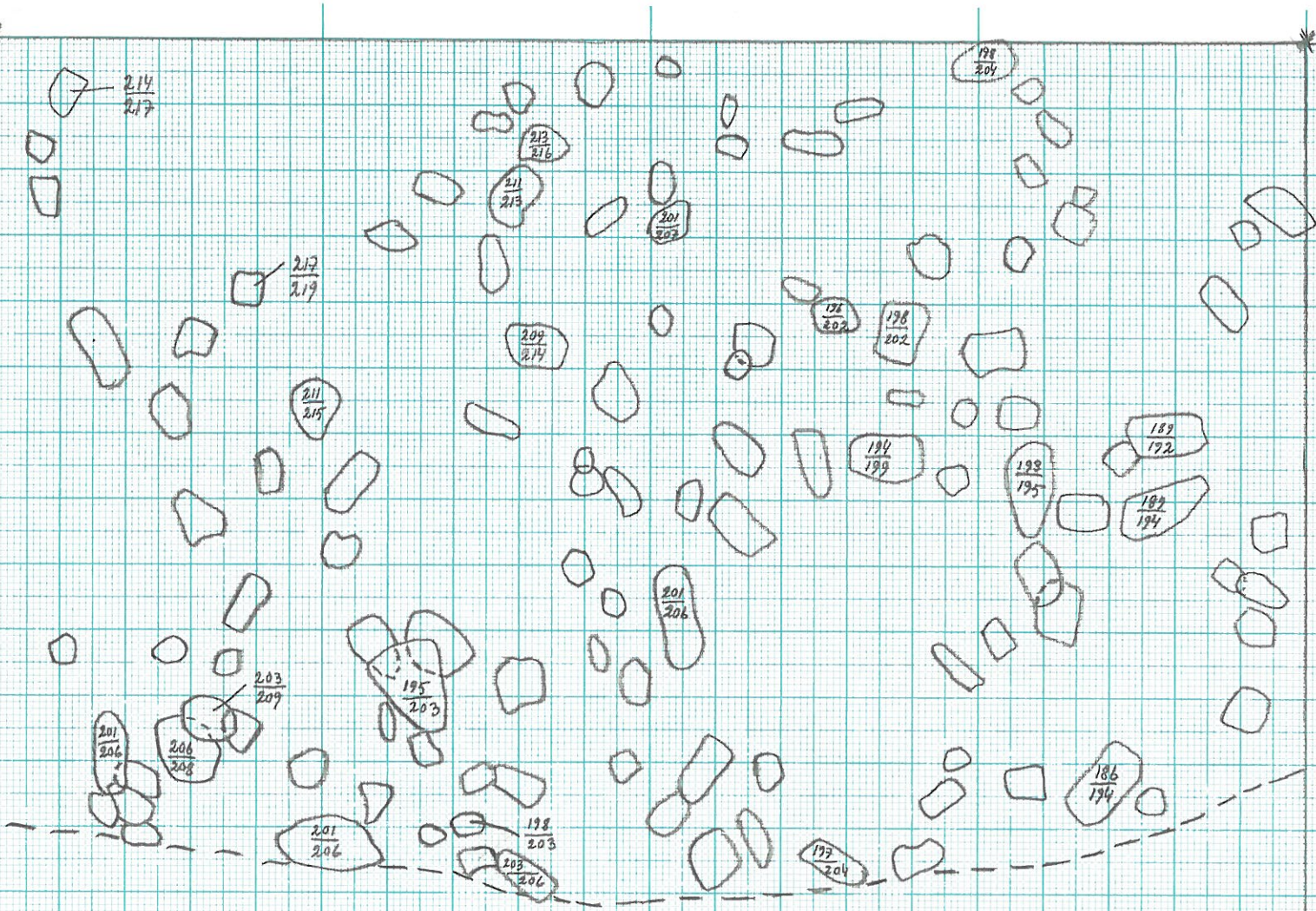
Oy Wulff Ab N:o 106 1/2

Teuva Pappilankangas
 Kiveys ruudusta III. 4
 mittak. 1:10
 Piirt. R. Hulthoer. - 62

- kiri
- punanulita
- nokimaa

Touva, Pappilankangas
Kivien rauhasta IV:1
7 kiveä
Mittak 1:10
Piirt R. Hattner -62

Sania kuoppa

A 4 210x297 mm

Cy Wullf Ab N 10617

2.

A 4 210x297 mm

OY WJFF Ab N:o 1061/2

Teura, Poppilankangas
 Kivensuodusta (IV 1)
 2. kirkkenta
 Mittak. 1:110
 Piirt. R. Hiltunen - G2

- = kivi
- = punamultaa
- ▨ = rokiinmaa

Huom! 3 kirkkerran muo-
 dostaa n. 10 cm paksu kolo
 vundun täyttävä sepeli-
 kerros. Sen alla on n. 10
 cm paksu hiekkakerros.

Santakuoppa

V

10

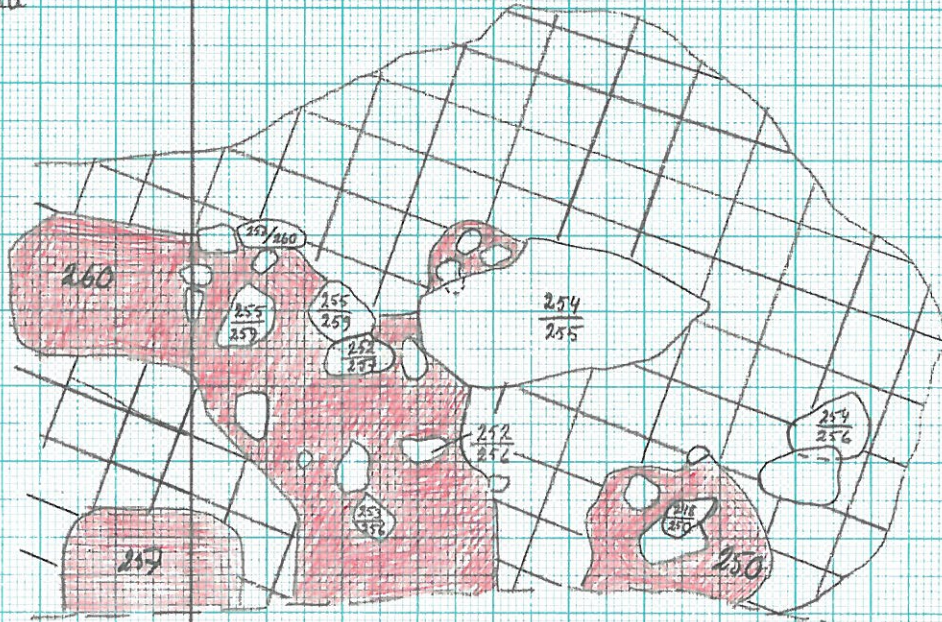
11

2.

Teuva, Pappilankangas
Kiväys ruudusta IV : 1
4 kirkokerta
mittak 1:10
Piirtä R. Holthoff -62

A 4 210x297 mm

- kivi
- punamulta
- ⊗ lihamaa

1.

Oy Wulff Ab N:o 1061/2

U

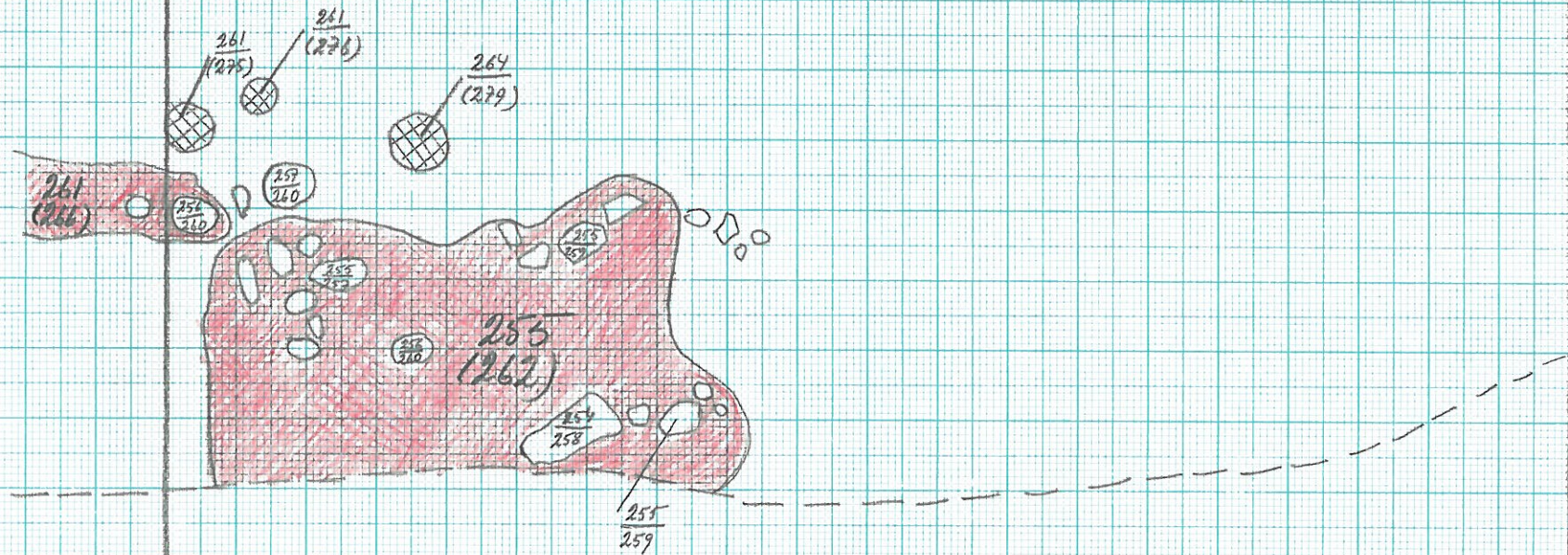
10

III

A 4. 210x297 mm

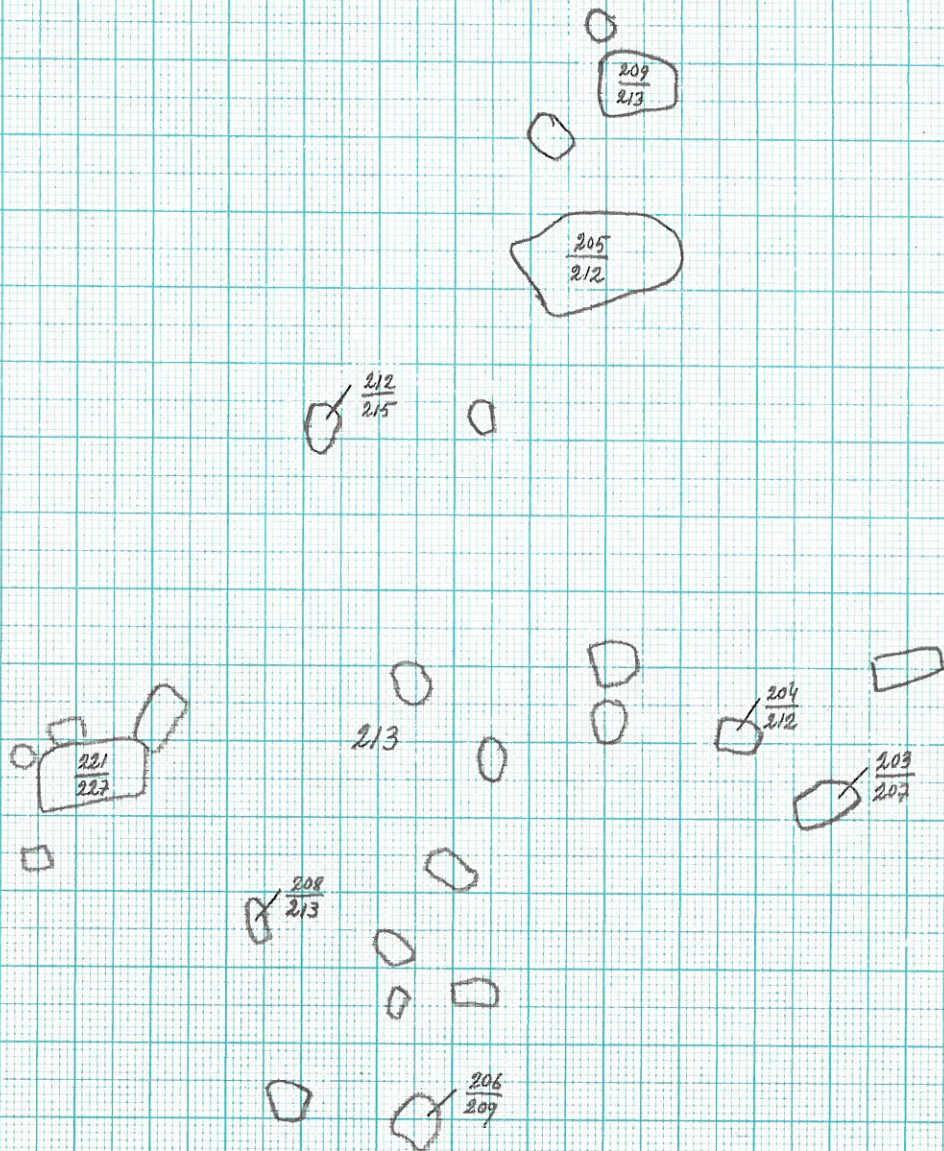
Teura, Pappilankangas
Käveys ruudusta 10/1
5 kivikestä
mittak 1:10
Piiri R. Malthoor - 62

- hivi
- ◆ pumamulla
- ⊗ rohimaa

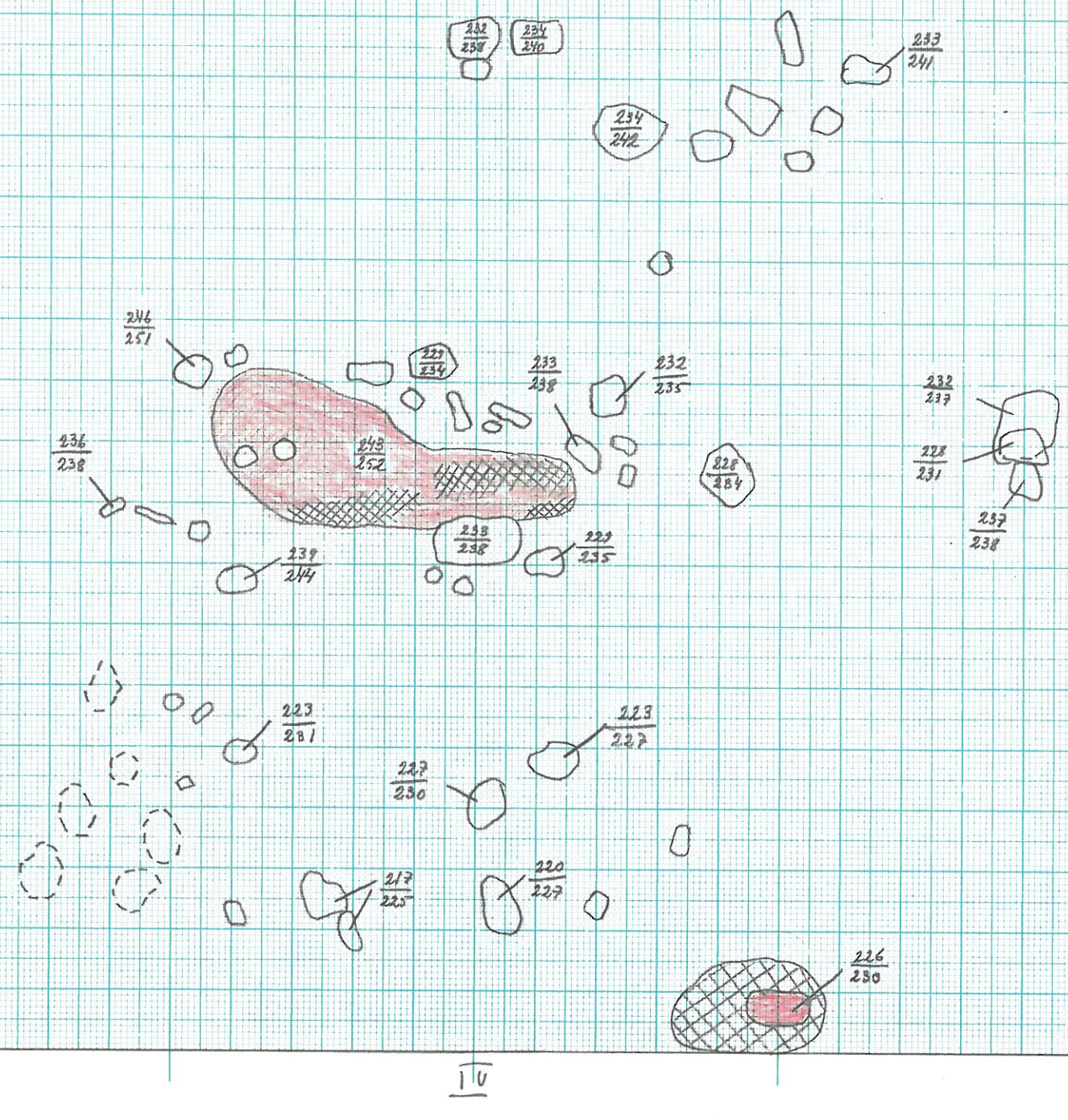
OY WILFF AB N:o 1061/2

TEUVA, Pappilankangas
KIVEYS RUUDUSTA IV : 2
I kirkkeroos
Mittak 1:10
piirt. R. Holtboer -69

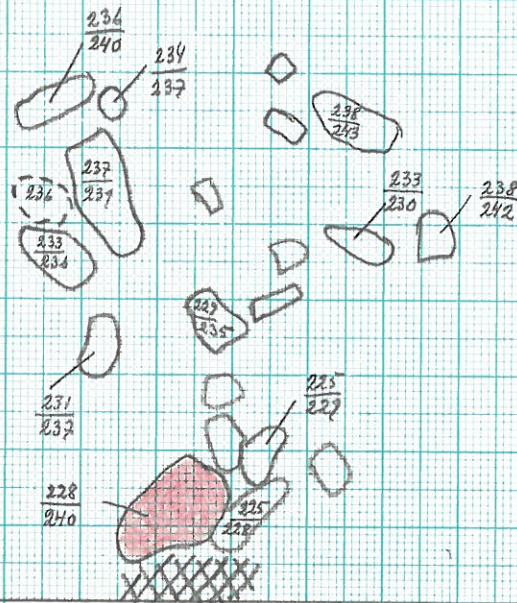

TEUVA, Pappilanmäki
 Kiveysrudusta IV : 2
 II kivekeros
 Mittak 1:10
 Piirt R. Nalthoer -62

- kivi
- ⊖ poistettu kivi
- ▨ nokimaa
- punamulta

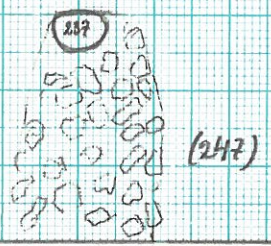
TEUVA, Pappilankangas
Kivien RUNDUSTA N:2
III kivi kerros
Mittak. 1:10
Piirt: R. Hattoer -62

Luottoyhtiön kassan kirjainkirjoitus vuodelta 1962

Liite XI

TEUVA, Pappilankangas
Kivien ruudusta 10:2
IV kivi kerros
(pikkukivien skisseerattu)
Mittat 1:10
Pirt. R. Holthorn - 62

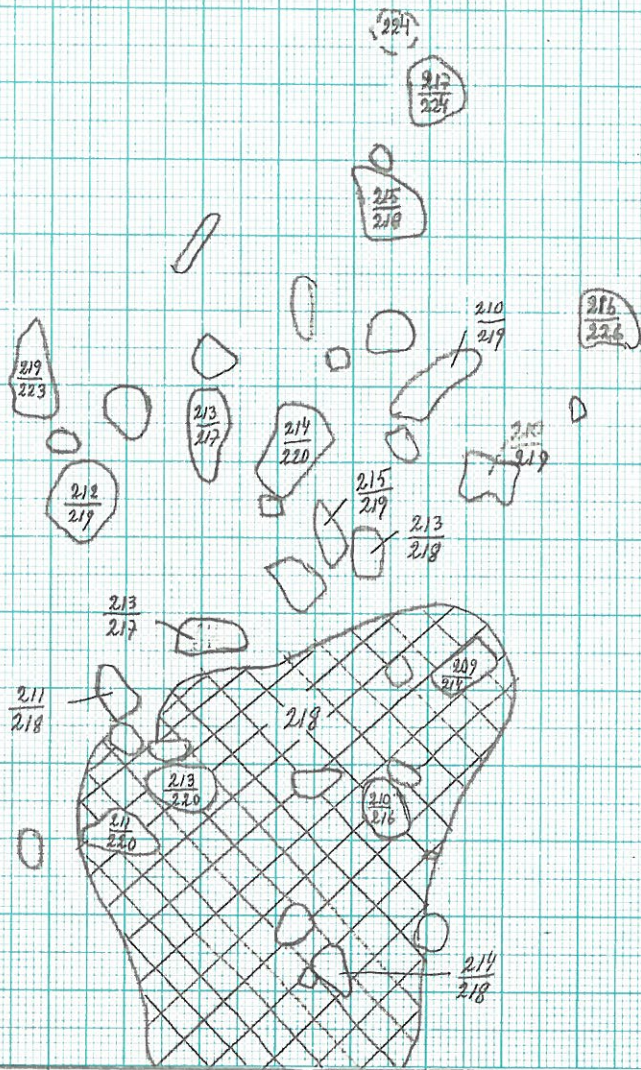
I

10

T

III

TEUVA, Pappilankangas
Kiveys ruudusta VI:3
I kivikerä.
Piltak. 1:10
Pirt. R. Holthoer - 62

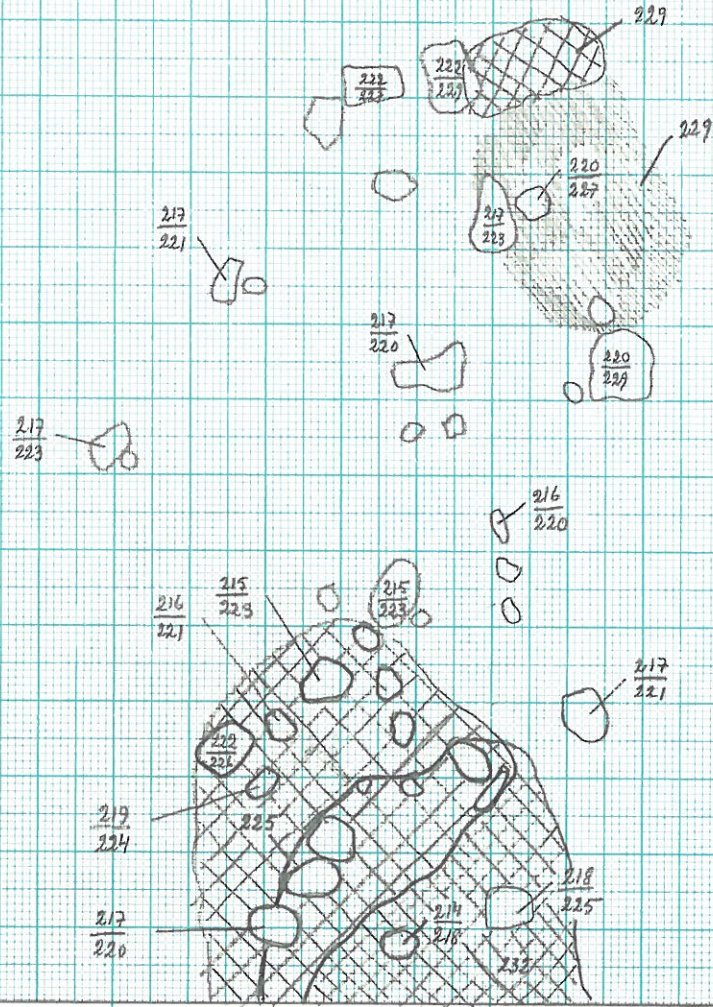
VII

VI

V

TEUYA, Pappilankangas
 Kiveys kuvusta VI:3
 II kivikerta ja III taso
 Mittak 1:10
 Piirt. R. Hiltunen -62

- D = kivi
- = nokimaa
- = palomaa

VII

VI

V

Teuva,
Pappilankangas:
Kaiwasalmi
tästä lounasta,
kiekkon
kuopasta
nähtynä

V.L.O -62

Kuva 1. Teuva, Pappilankangas, kai-
wasalmella tästä lounasta, suunnit-
teen kiekkon kiekkonappaa nähtynä,
kaiwasalmi kiekkon kuopasta
nähtynä.

Valok. V. Luho 1962

18.6.

Kuva 2. Teuva, Pappilankangas, Nähtynä
kaiwasalmella suunnitteen tästä.
Valok. 18.6.1962 V. Luho

Teuva, Pappilankangas: nähtynä
kaiwasalmella suunnitteen

V.L.O -62

Teuva, Pappilankangas:
kavinnus-
alueella

V.L-0 -62.

Kuva 3, Teuva, Pappilankangas,
Kavinnus alue, vaskiteollisuus, suunnit-
tulleen puundusta I:2 luokkaan
nähtynä. - Valok. 18.6.1962, Juhho

Kuva 4, Teuva, Pappilankangas.
Kavinta kavinnusalueella joissakin
puundusta VIII:2 luokkaan nähtynä;
vaskiteollisuuden (pohjakaivon)
vaskiteollisuuden puolen puolesta
nähtynä, vaskiteollisuuden (pohjakaivon)
puolella olevan puundusta VII:1,

Valok. R. Holtta 1962

Teuva, Pappi-
lankangas

R. Holtta -62

Kuva 5. Teuva, Pappilankangas,
Hiekkakumpun
seuran kasvatusalueen
kohdalla nähtynä
hiekkakumpaa.

Valok. R. Yöllhoer 1962

Teuva, Pappilankangas

R. Yöllhoer